

Recensies

*Zelfs na veertig, vijftig jaar denk je als je kijkt naar z'n werk in Hans van Manen Live: **wat is het toch sterk!***

Metaforen & Live

Dans

Twilight & Two gold variations

Hans van Manen
Live door Het
Nationale Ballet,
met vier
choreografieën van
Hans van Manen.
13/9, Nationale
Opera & Ballet.
M.m.v. Het
Balletorkest. Daar
nog t/m 4/10.

We zien bij hem primair twee mensen die het elkaar mogelijk maken te excelleren.

Het is 'm weer gelukt. Dat je naar zijn werk kijkt en denkt: wat is het toch sterk! Zelfs na veertig, vijftig jaar. In *Hans van Manen Live* presenteert Het Nationale Ballet vier 'oude' choreografieën. In alle stukken, ook die voor meer dan twee dansers, staat het duet centraal. Maar met telkens een andere intensiteit en lading.

In *Two gold variations* is de dans voor twee zelfs de reddende engel. Dit in 1999 gemaakte ballet, nu voor het eerst gedanst door Het Nationale Ballet, is als te veel verpakking voor een klein cadeautje. Uit een hoop

dansparen, zeven in totaal, de mannen spierbundels, de vrouwen tornado's, destilleert zich langzaam, eindelijk, dat ene centrale stel, Igone de Jongh en Jozef Varga. Hoe stevig hij haar middel ook omarmt, haar verzet en irritatie verdwijnen niet. Een onbuigzaam been, een geflexte voet, een felle haal. En dan tot slot die dodelijke blik waarmee ze op hem neerkijkt.

Wat een verschil met het kristalheldere en gevarieerde, op spiegeling en symmetrie gebaseerde, lijnenspel van *Metaforen* uit 1965. Alles ademt hier eenvoud, rust, ruimte, abstractie. Onder een hemelobject van beeldend kunstenaar Jan van der Wal vormen de dansers hun steeds complexere patronen, met veel arabesken, een pose die het lichaam weids in de ruimte zet. Befaamd is het mannen-duet, dat destijds wel is gezien als een statement van homo-emancipatie. Dat Van Manen dit afwijst, is begrijpelijk. Net als het vrouwen-duet in *Metaforen* zien we hier primair twee mensen die het elkaar mogelijk maken te excelleren. Het gaat dus over 'partneren', een belangrijk begrip in de dans.

En dan de honderd procent duetten. Of eigenlijk trio's. Want in *Twilight* (1972), het eerste ballet op pumps, is een pianist (Robert Greuter) prominent aanwezig, en in *Live* (1979), het eerste ballet met livefilm,

een videomaster (Henk van Dijk). Hoe fantastisch Anna Tsygankova ook is, in *Twilight* is ze zo fel en zelfverzekerd, dat er weinig ruimte overblijft voor partner Artur Shesterikov. Iets meer Hollandse onderkoeling, iets minder Russisch temperament had hun strijd, die goed afloopt, spannender kunnen maken.

Gelaagdheid is er wel bij Igone de Jongh en Marijn Rademaker, een prachtstel. Dankzij de close-ups hebben we haar al intiem leren kennen voordat ze elkaar backstage – live en eerder opgenomen – ontmoeten. We zien haar kwetsbaar, speels, bezweet. Zij is de elegante vrouw, hij de stoere bink. Samen zijn ze explosief gevoelig, maar onmachtig. Weer alleen-zijn is het gevolg, weglopend langs de Amstel.

Mirjam van der Linden

Jongh, Igone de - balletdanseres niet terloops geen agenda/lijsen

